

College Cardiorenaal syndroom

Alrijne
ziekenhuis

Nils van der Lubbe, internist-nefroloog

Brechje van Adrichem, diëtiste

Introductie

Hartfalen

Nierfalen

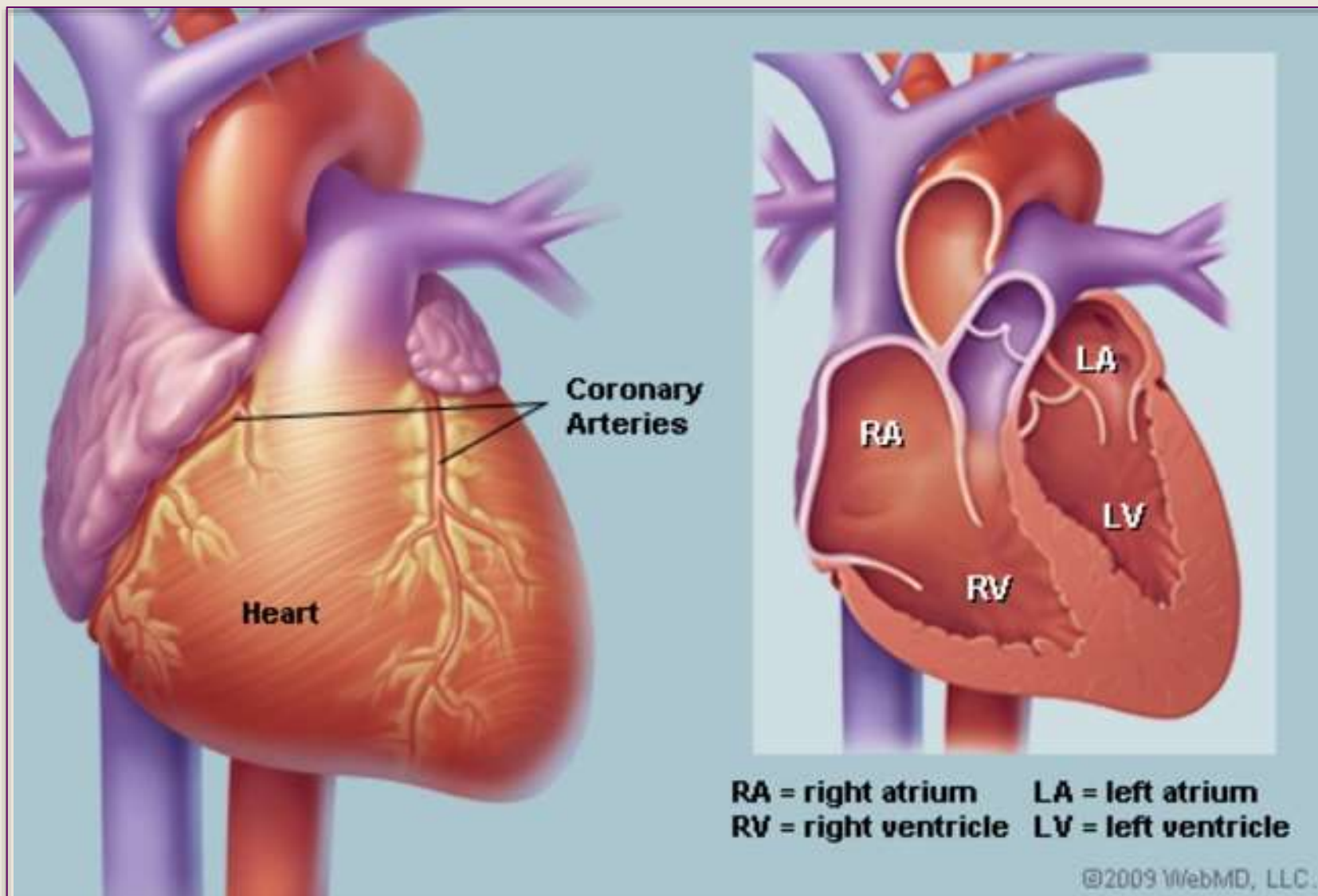
Hart en nieren, de samenwerking

Cardiorenale syndroom

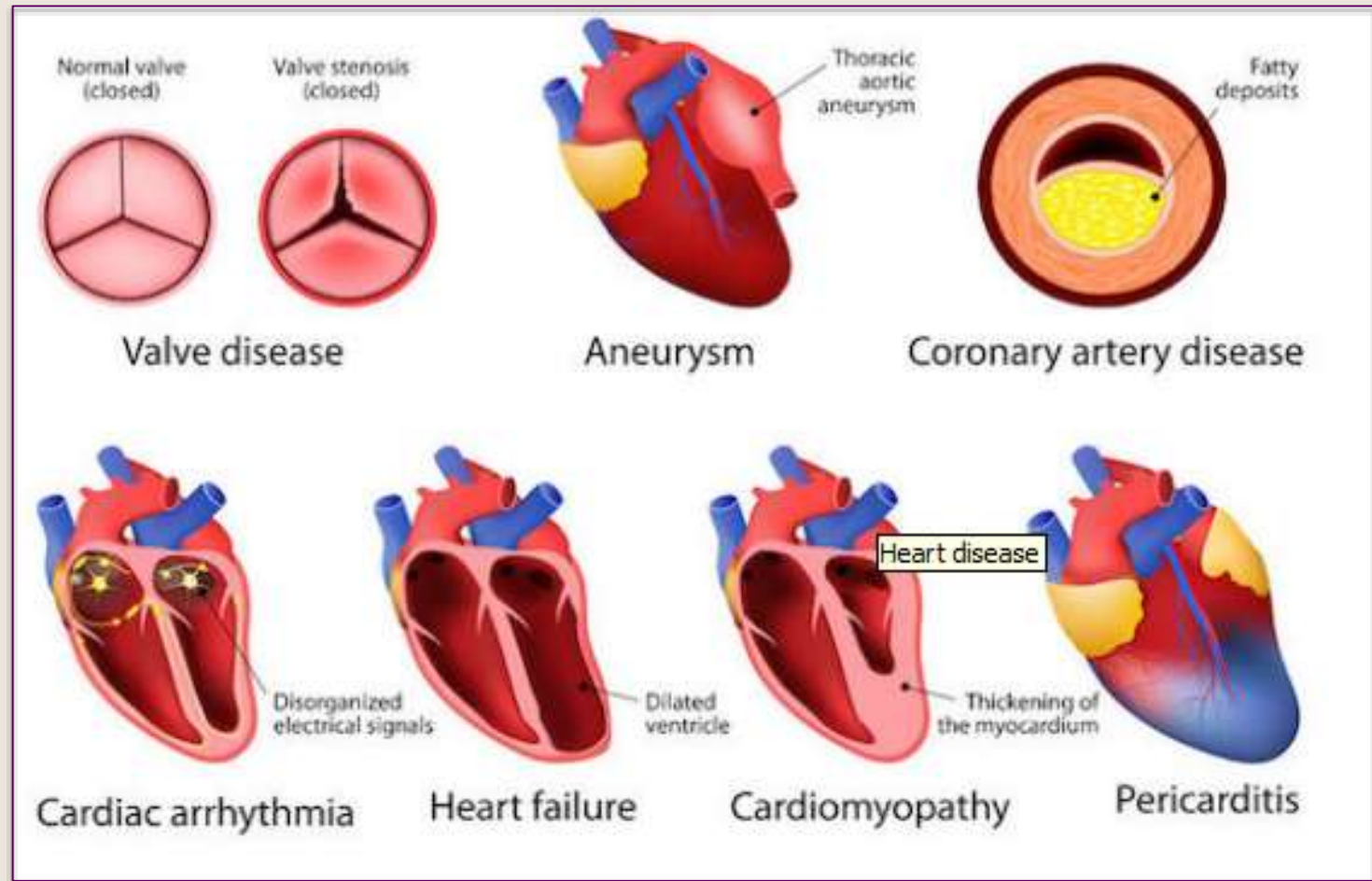
- Behandeling hartfalen
- Behandeling nierfalen
- Dieet

Casus

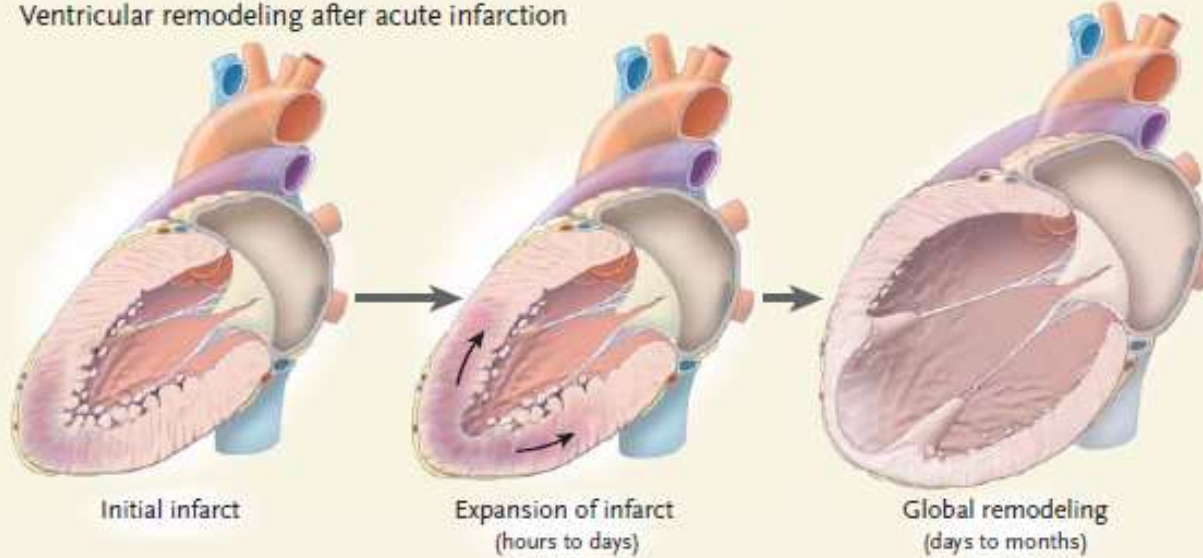
Hartfalen

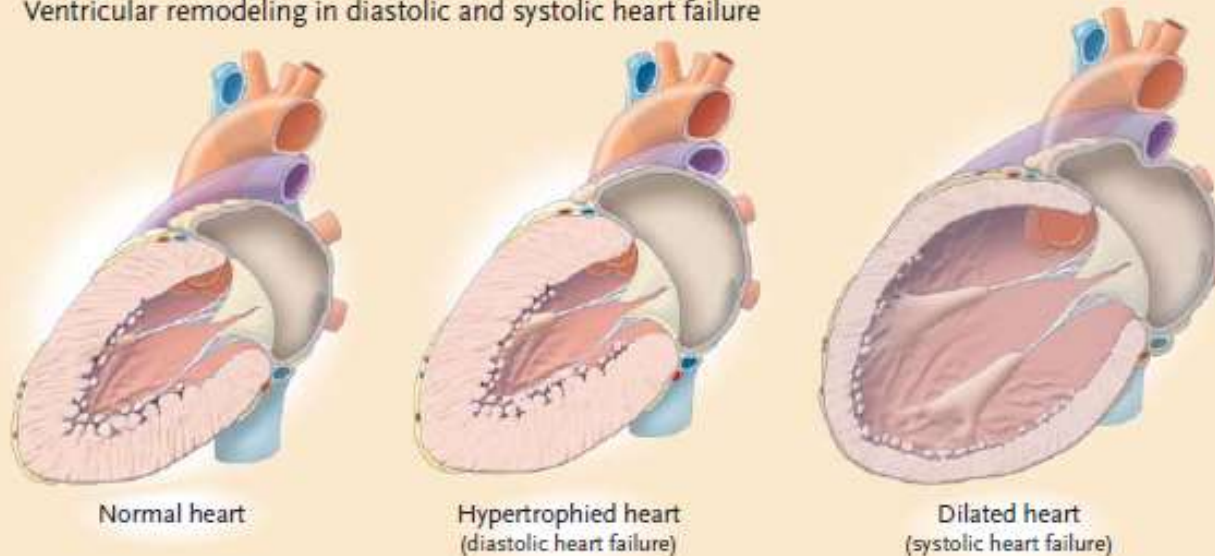
Ziekten van het hart

A Ventricular remodeling after acute infarction

B Ventricular remodeling in diastolic and systolic heart failure

Table 2. Characteristics of Patients with Diastolic Heart Failure and Patients with Systolic Heart Failure.*

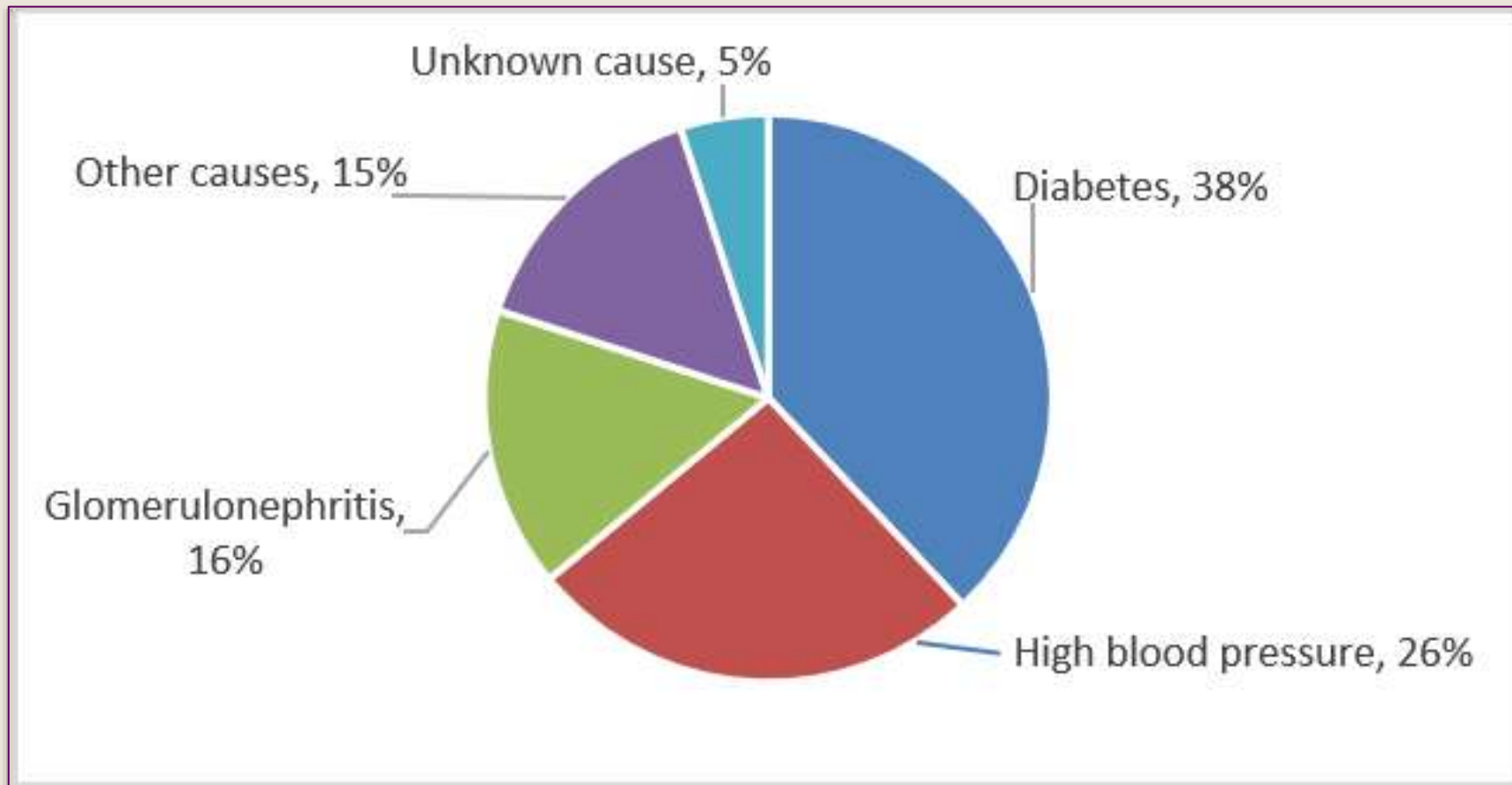
Characteristic	Diastolic Heart Failure	Systolic Heart Failure
Age	Frequently elderly	All ages, typically 50–70 yr
Sex	Frequently female	More often male
Left ventricular ejection fraction	Preserved or normal, approximately 40% or higher	Depressed, approximately 40% or lower
Left ventricular cavity size	Usually normal, often with concentric left ventricular hypertrophy	Usually dilated
Left ventricular hypertrophy on electrocardiography	Usually present	Sometimes present

Table 2. Characteristics of Patients with Diastolic Heart Failure and Patients with Systolic Heart Failure.*

Coexisting conditions

Hypertension	+++	++
Diabetes mellitus	+++	++
Previous myocardial infarction	+	+++
Obesity	+++	+
Chronic lung disease	++	0
Sleep apnea	++	++
Long-term dialysis	++	0
Atrial fibrillation	+	+
	(usually paroxysmal)	(usually persistent)

Nierfalen

eGFR o.b.v. CKD-EPI formule en creatinine

› Formule:

Vrouw: voor creat $\leq$ 61.9 $\rightarrow$ GFS = $144 \times (\text{creat}/61.9)^{-0.329} \times 0.993^{\text{leeftijd}}$

voor creat $>$ 61.9 $\rightarrow$ GFS = $144 \times (\text{creat}/61.9)^{-1.209} \times 0.993^{\text{leeftijd}}$

Man: voor creat $\leq$ 79.6 $\rightarrow$ GFS = $141 \times (\text{creat}/79.6)^{-0.411} \times 0.993^{\text{leeftijd}}$

voor creat $>$ 79.6 $\rightarrow$ GFS = $141 \times (\text{creat}/79.6)^{-1.209} \times 0.993^{\text{leeftijd}}$

› N.B.: variabelen dus enkel creatinine en leeftijd

- Gebruik een correctiefactor voor het Afrikaans-Caribische ras
- Lage spiermassa leidt tot eGFR overschatting en andersom.
- Bij ernstige amputatie, paraplegie of cachexie en hemodialyse formule niet gebruiken
- Alternatief Cystatine C

Chronische nierschade

Tabel 1. Stadiëring van chronische nierschade op basis van eGFR en albumine/creatinine ratio en daaraan gekoppelde risicoschatting

Nierfunctie (eGFR in ml/min/ 1,73 m ²)			Albuminurie stadia (albumine/creatinine ratio in mg/mmol)		
			A1	A2	A3
Stadium	Beschrijving		Normaal	Matig verhoogd	Ernstig verhoogd
			< 3	3-30	> 30
G1	Normaal of hoog	≥ 90			
G2	Mild afgenomen	60-89			
G3a	Mild tot matig afgenomen	45-59			
G3b	Matig tot ernstig afgenomen	30-44			
G4	Ernstig afgenomen	15-29			
G5	Nierfalen	< 15			

Legenda	Risicoschatting	Prevalentie in de algemene bevolking
	Geen chronische nierschade	88%
	Mild verhoogd risico	9,2%
	Matig verhoogd risico	2,0%
	Sterk verhoogd risico	< 1%

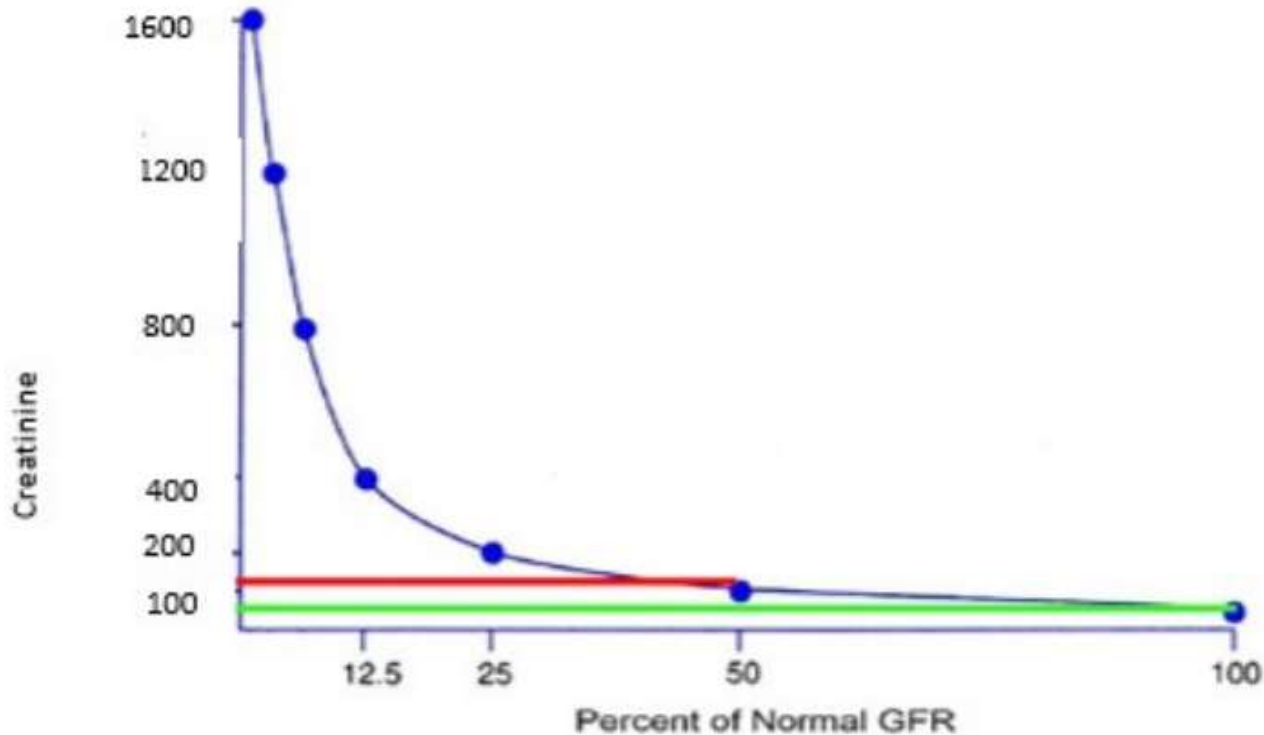
Chronische nierschade

- Herhaalde metingen, minimaal 3 maanden
- Verlaagde nierfunctie: eGFR < 60 ml/min/1,73 m²
en/ of - Markers van nierfunctie stoornis:
Albuminurie:

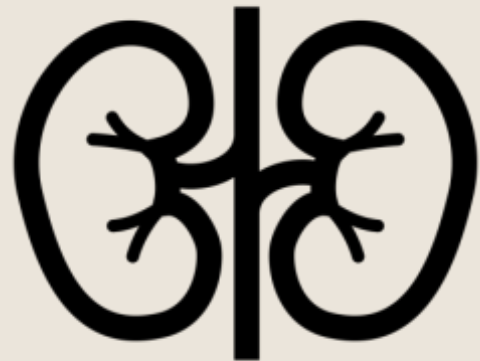
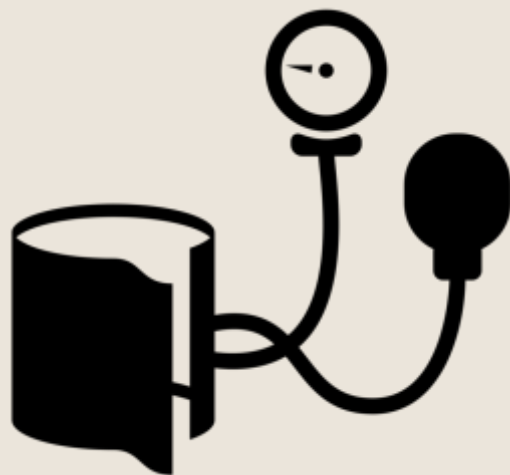
Albumine creatinine ratio (ACR) > 3mg/mmol

- Afwijkingen in urine sediment
- Electrolytafwijkingen
- Afwijkingen ontdekt bij nierbiopsie
- Structurele afwijkingen bij beeldvorming

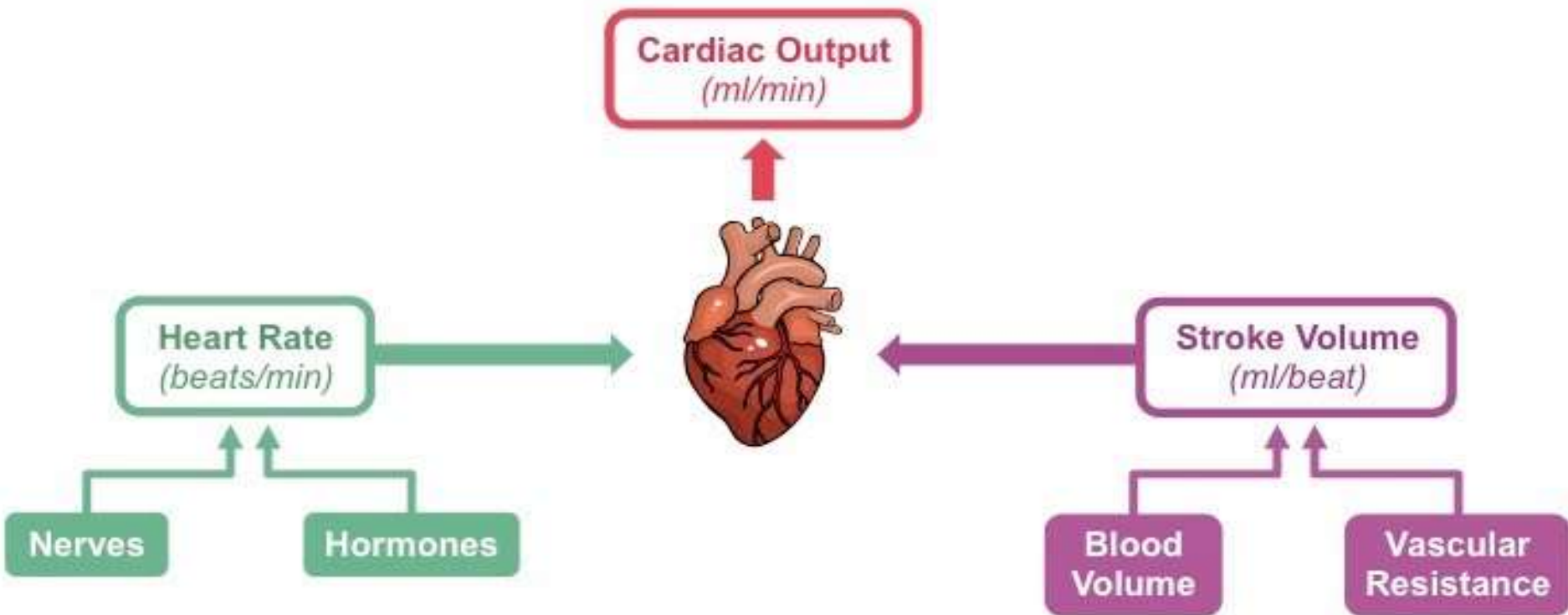
- Achteruitgang eGFR: kreatinine stijgt nauwelijks als GFR 50% daalt

Hart en nieren

Cardiac output

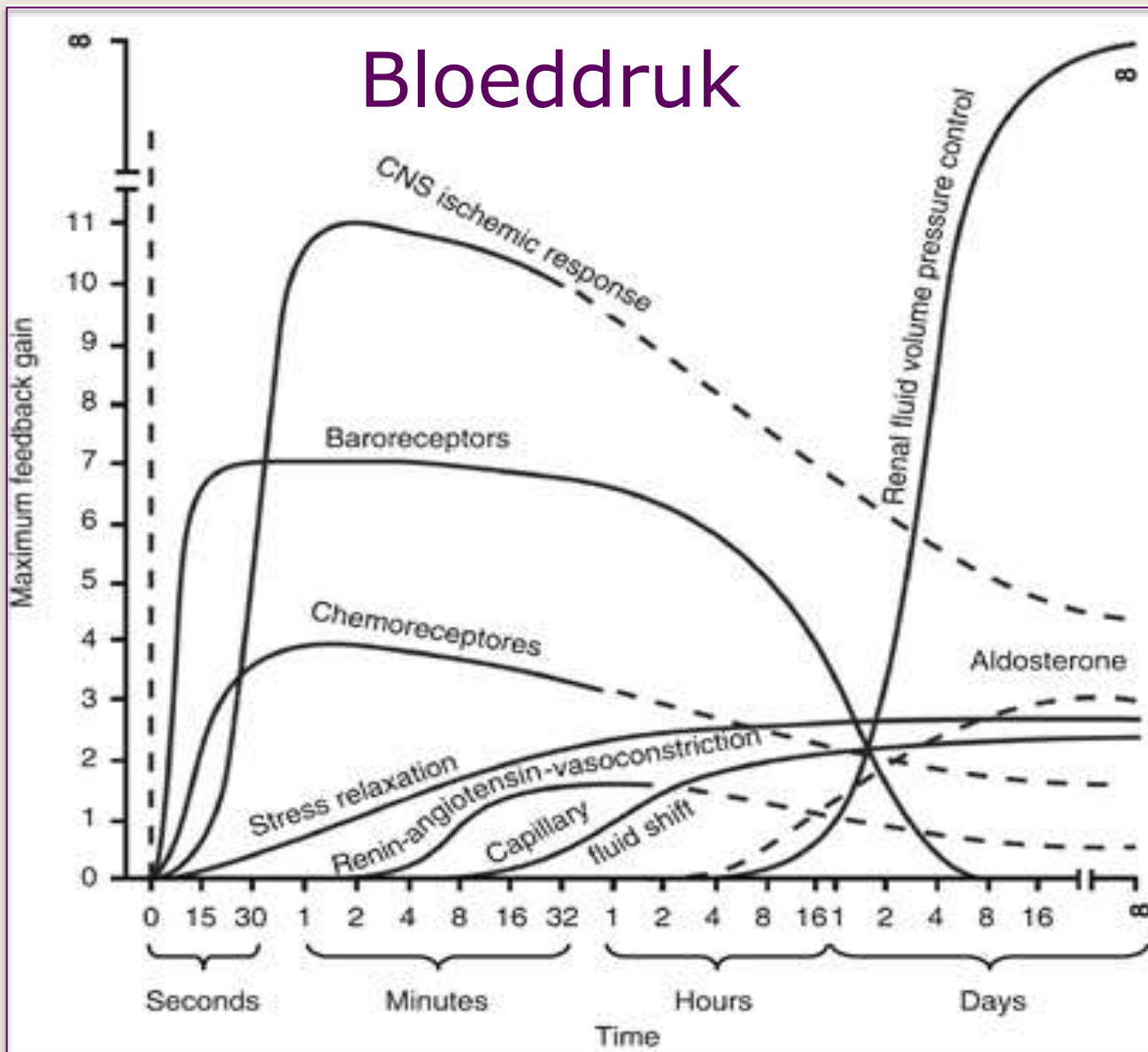
Bloeddruk

1. Perifere weerstand
2. Cardiac output
3. Bloed volume

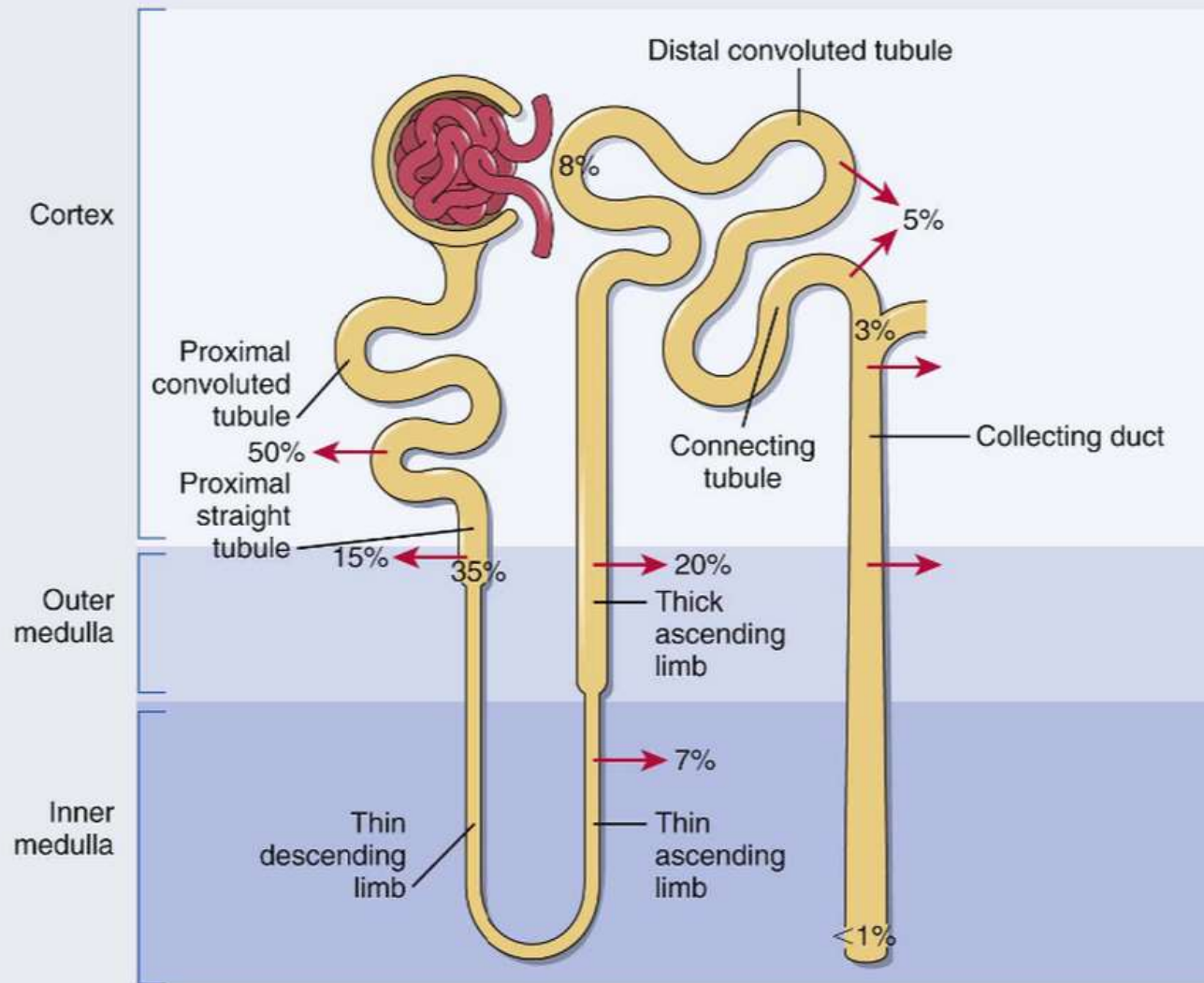

Bloeddruk

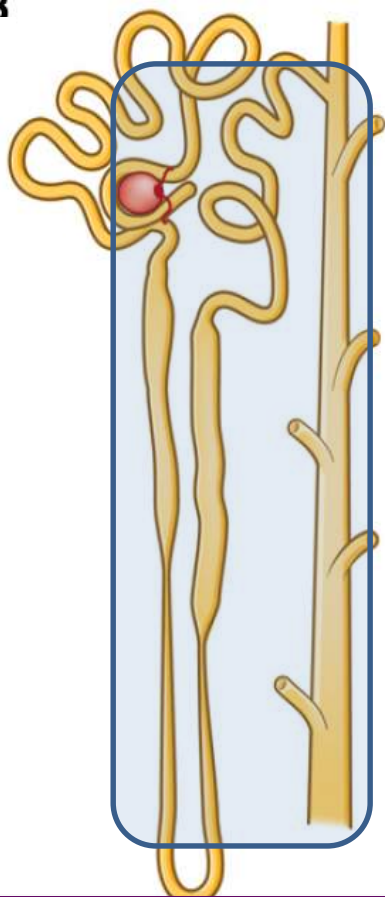

Renal Sodium Handling

NCC en NKCC2

B

NaCl

**Natriumchloride
Cotransporter**

Ø HCTH

Na⁺

K⁺

2Cl⁻

**Natriumkaliumchloride
Cotransporter**

Ø Lasix

Zout "reabsorptie" in de nier

Plasma Na⁺ concentratie (mmol/L)	145
Glomerular Filtration rate (GFR) (mL/min)	120
Moleculair gewicht NaCl (g/mol)	58,4
Hoeveelheid zout dat wordt geresorbeerd	99%

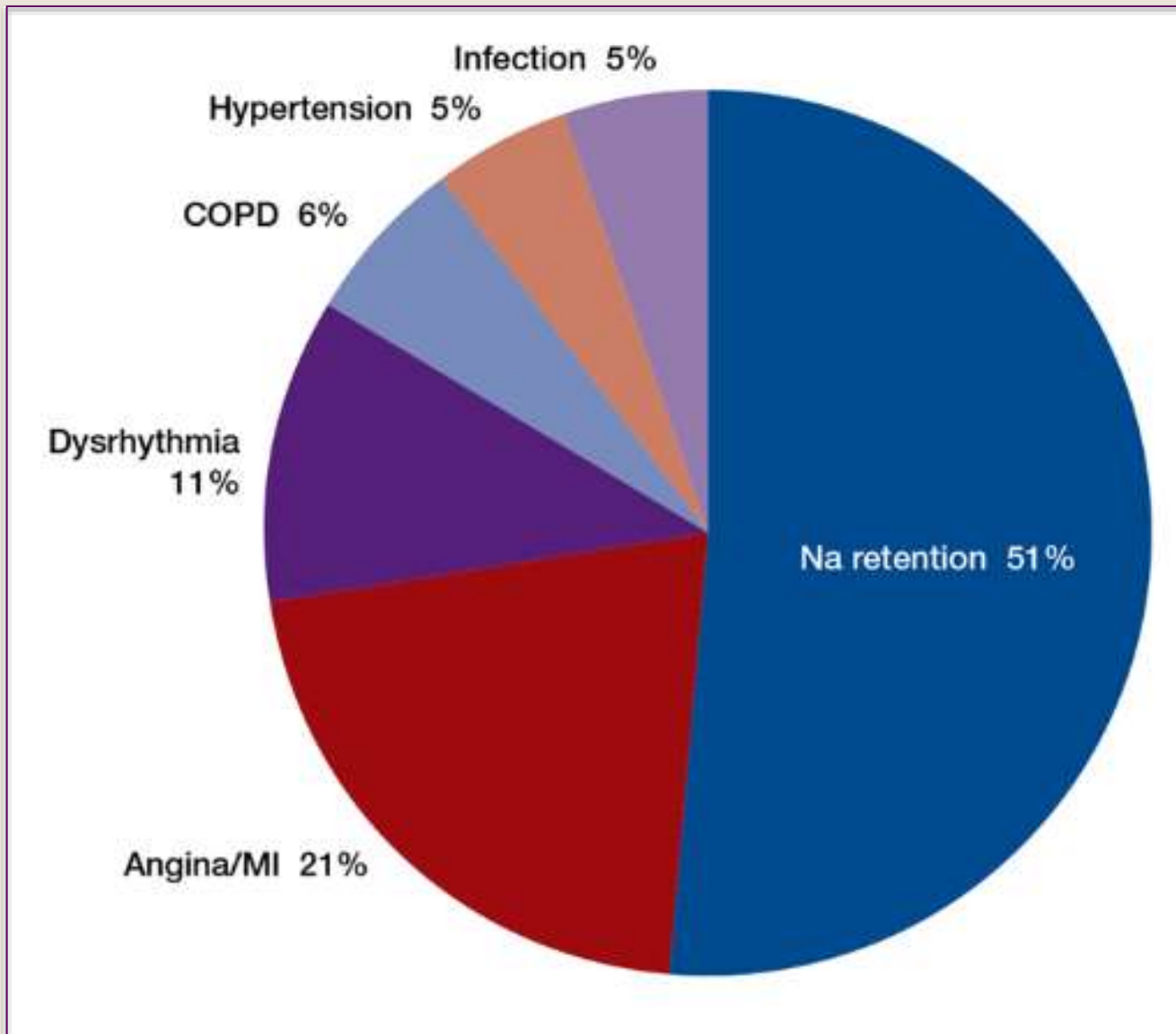
1,4 kg aan zout wordt geresorbeerd !

Plasma Na⁺ concentratie (mmol/L)	145	
Glomerular Filtration rate (GFR) (mL/min)	120	(120 x 60min X 24h) = 173L/day
Moleculair gewicht NaCl (g/mol)	58,4	
Hoeveelheid zout dat wordt geresorbeerd	99%	

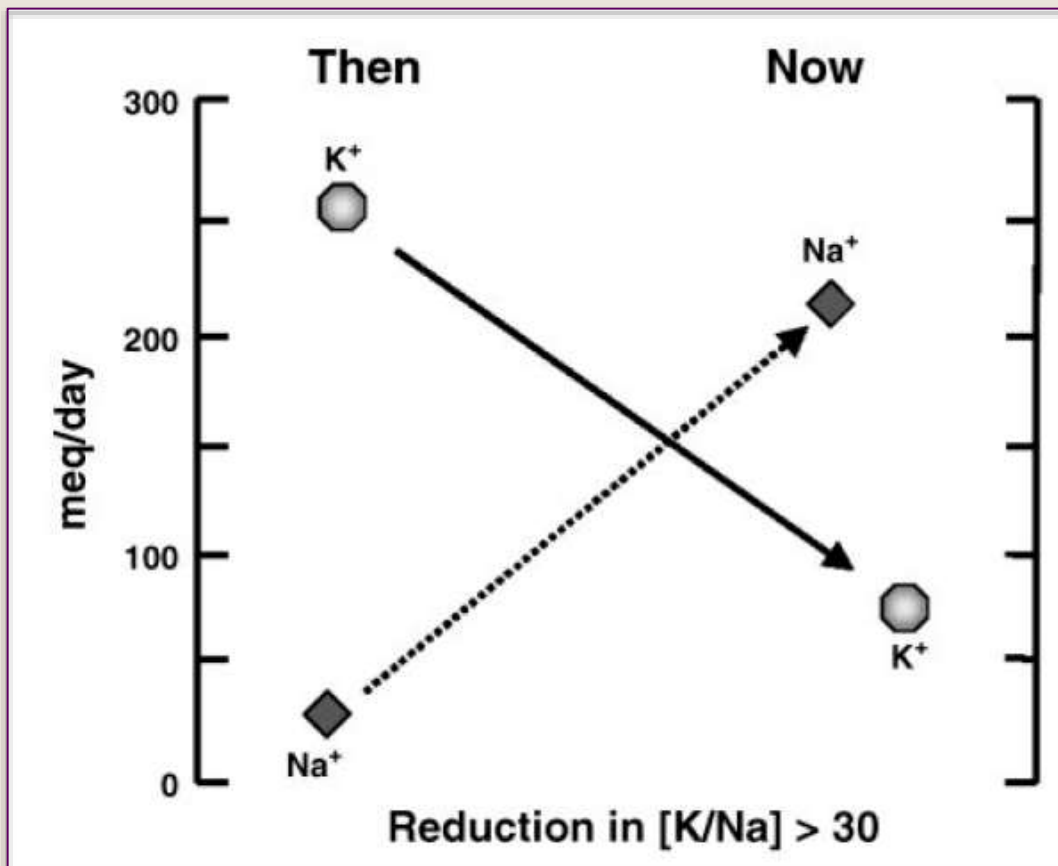
$$145 \times 173 \times 0.99 = 2.5 \times 10^4 \text{ mmol zout/dag}$$

$$25 \text{ (mol ipv mmol)} \times 58.4 : 1000 = \mathbf{1,4 \text{ kg keukenzout}}$$

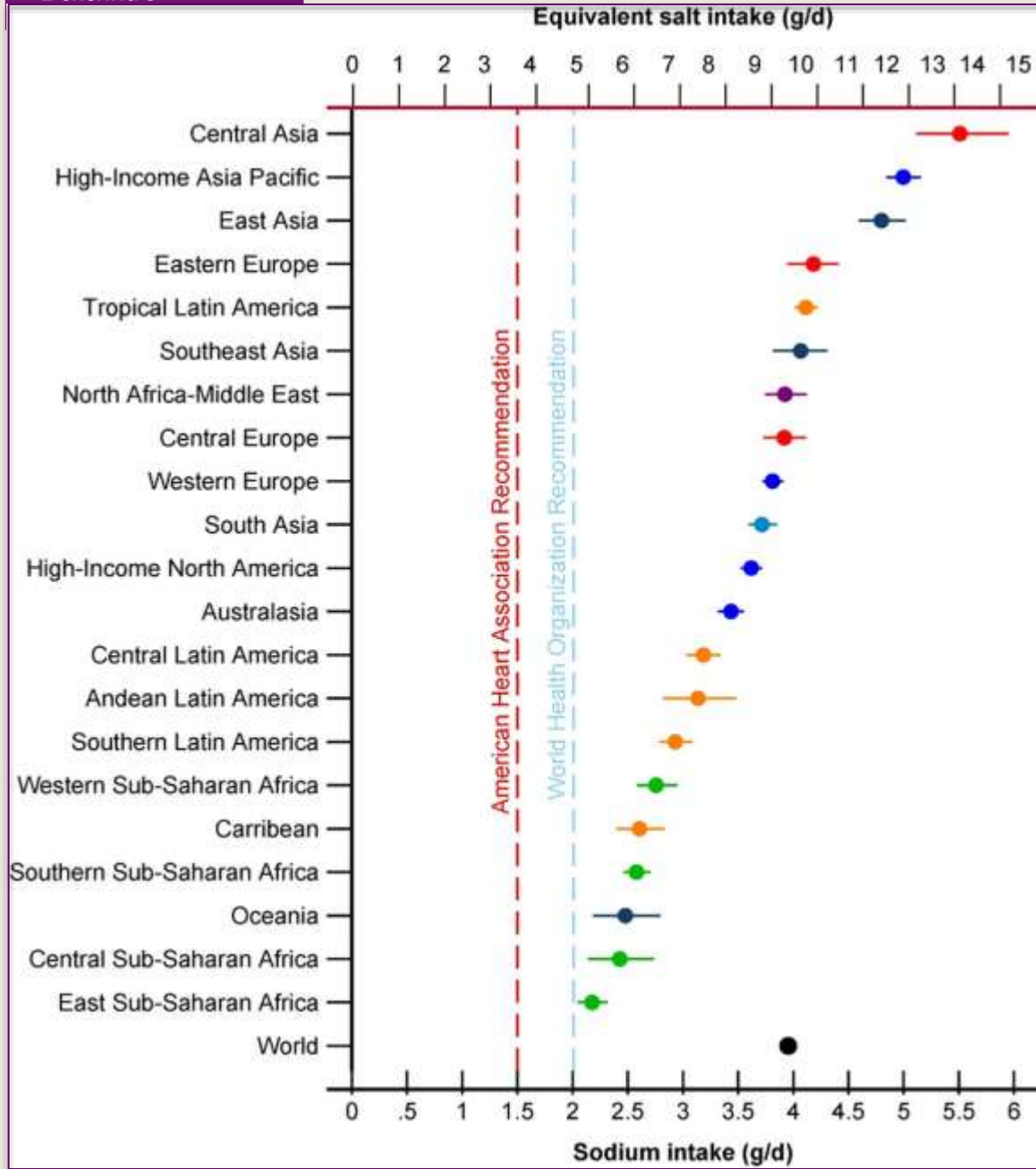
Zout retentie zorgt voor hartfalen

We eten teveel zout

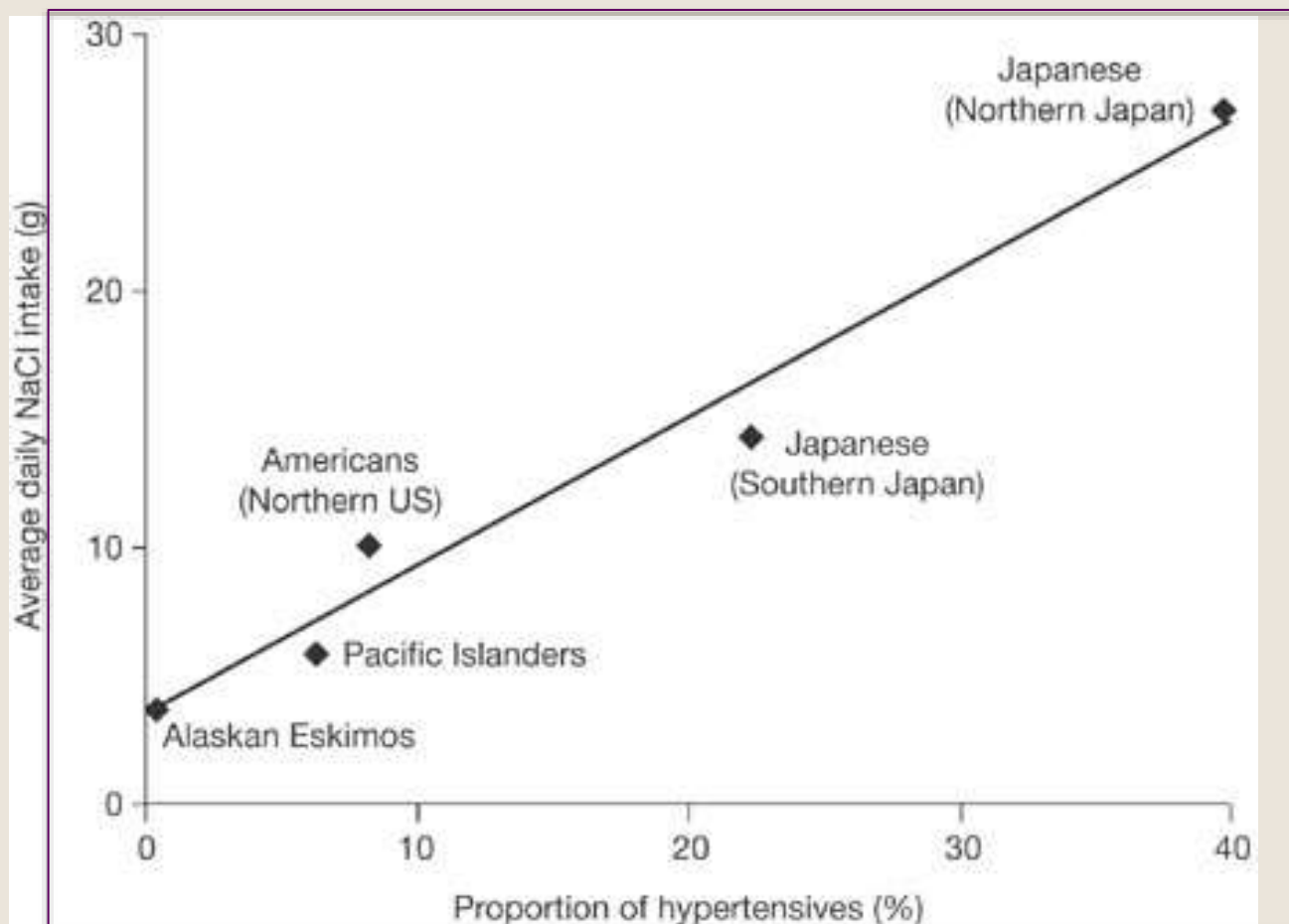

We eten teveel zout

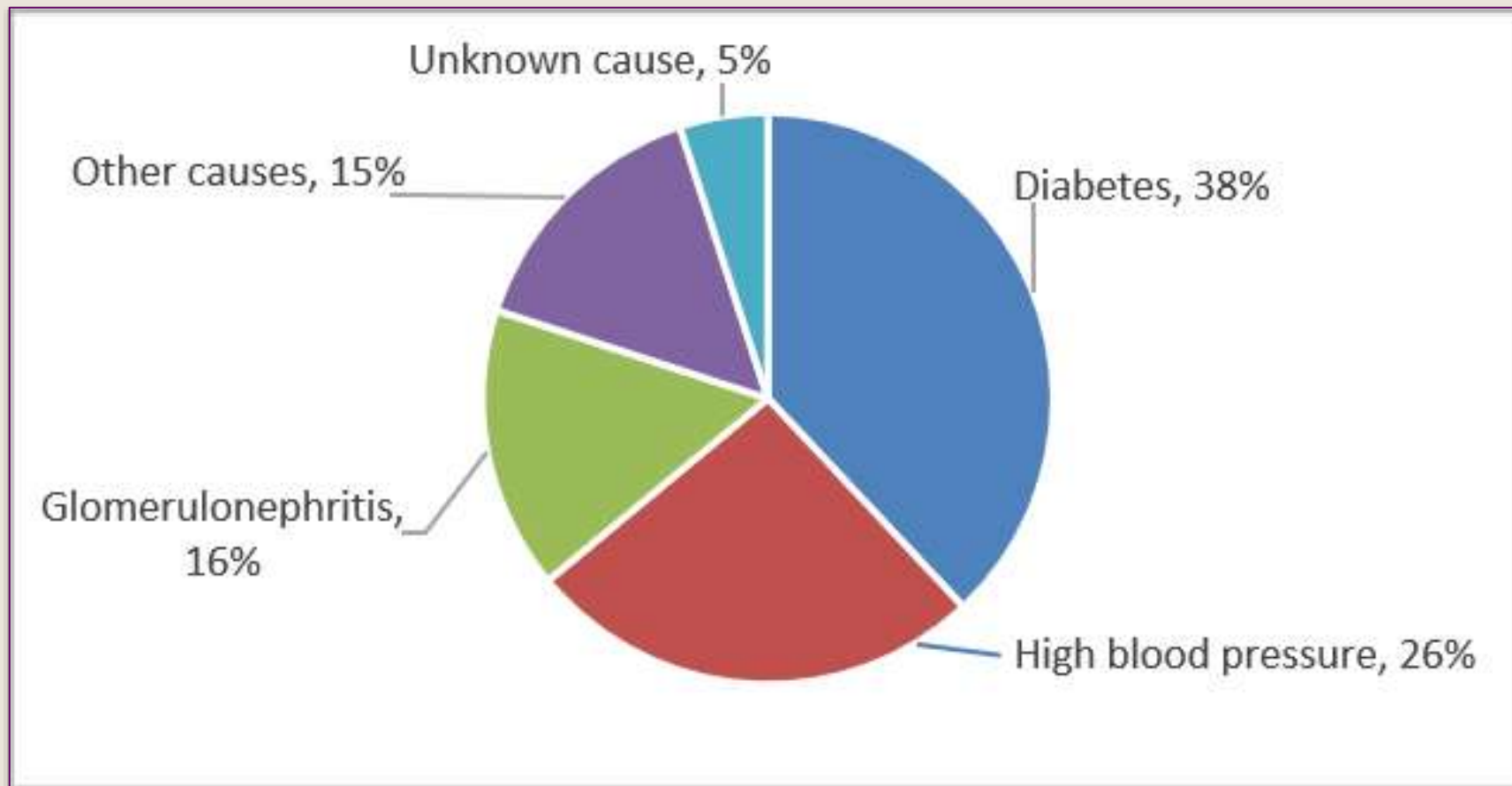

Overmatig zout zorgt voor hypertensie

Hypertensie veroorzaakt nierfalen (26%)

Conclusies

- Zowel het hart (korte termijn) en de nieren (lange termijn) reguleren de bloeddruk
- Het bloedvolume wordt door de nier gereguleerd door de mate van zout reabsorptie
- Overmatig zout zorgt zowel voor hart als nierfalen

Table 1. Classification of CRS Based on the Consensus Conference of the Acute Dialysis Quality Initiative

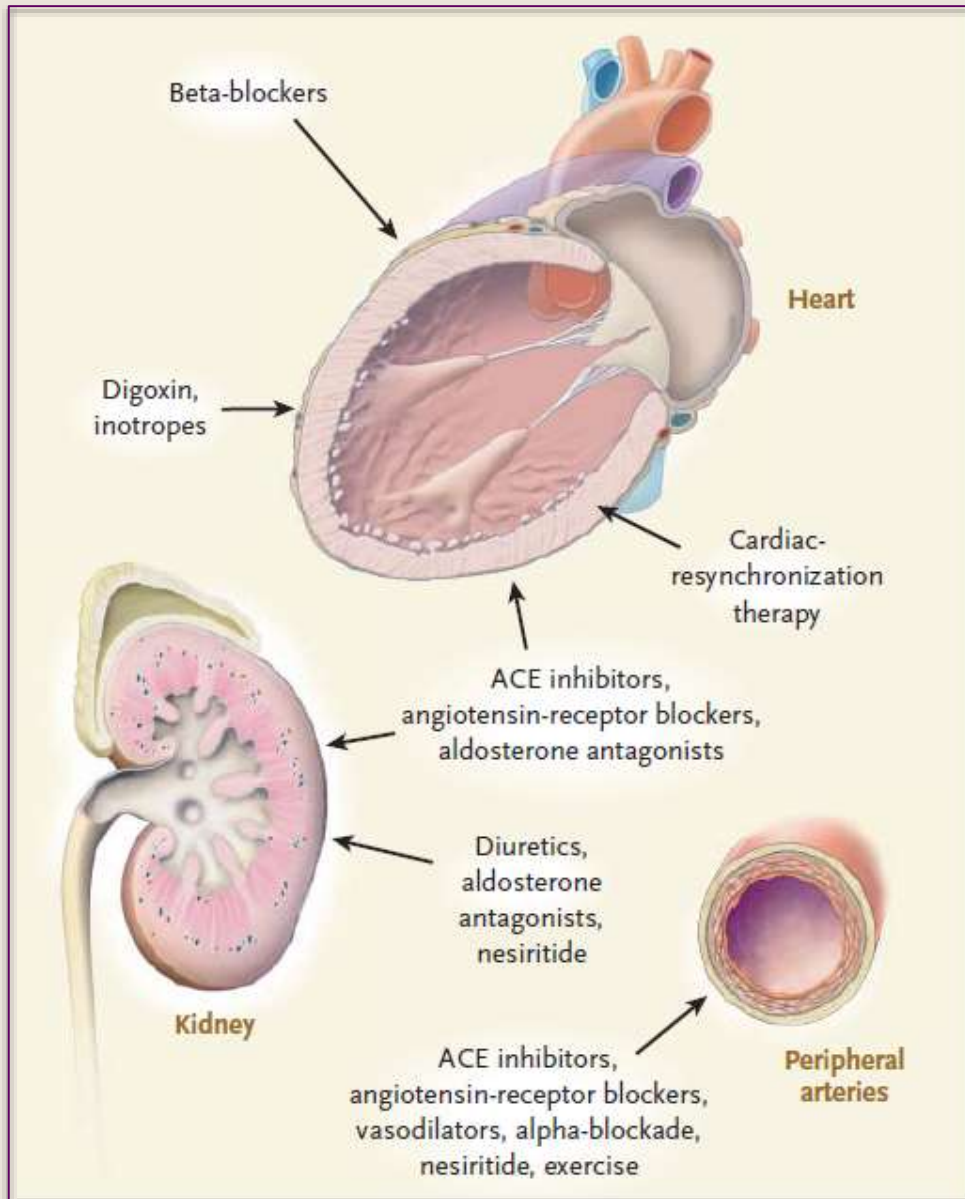
Phenotype	Nomenclature	Description	Clinical Examples
Type 1 CRS	Acute CRS	HF resulting in AKI	ACS resulting in cardiogenic shock and AKI, AHF resulting in AKI
Type 2 CRS	Chronic CRS	Chronic HF resulting in CKD	Chronic HF
Type 3 CRS	Acute renocardiac syndrome	AKI resulting in AHF	HF in the setting of AKI from volume overload, inflammatory surge, and metabolic disturbances in uremia
Type 4 CRS	Chronic renocardiac syndrome	CKD resulting in chronic HF	LVH and HF from CKD-associated cardiomyopathy
Type 5 CRS	Secondary CRS	Systemic process resulting in HF and kidney failure	Amyloidosis, sepsis, cirrhosis

ACS indicates acute coronary syndrome; AHF, acute heart failure; AKI, acute kidney injury; CKD, chronic kidney disease; CRS, cardiorenal syndrome; HF, heart failure; and LVH, left ventricular hypertrophy.

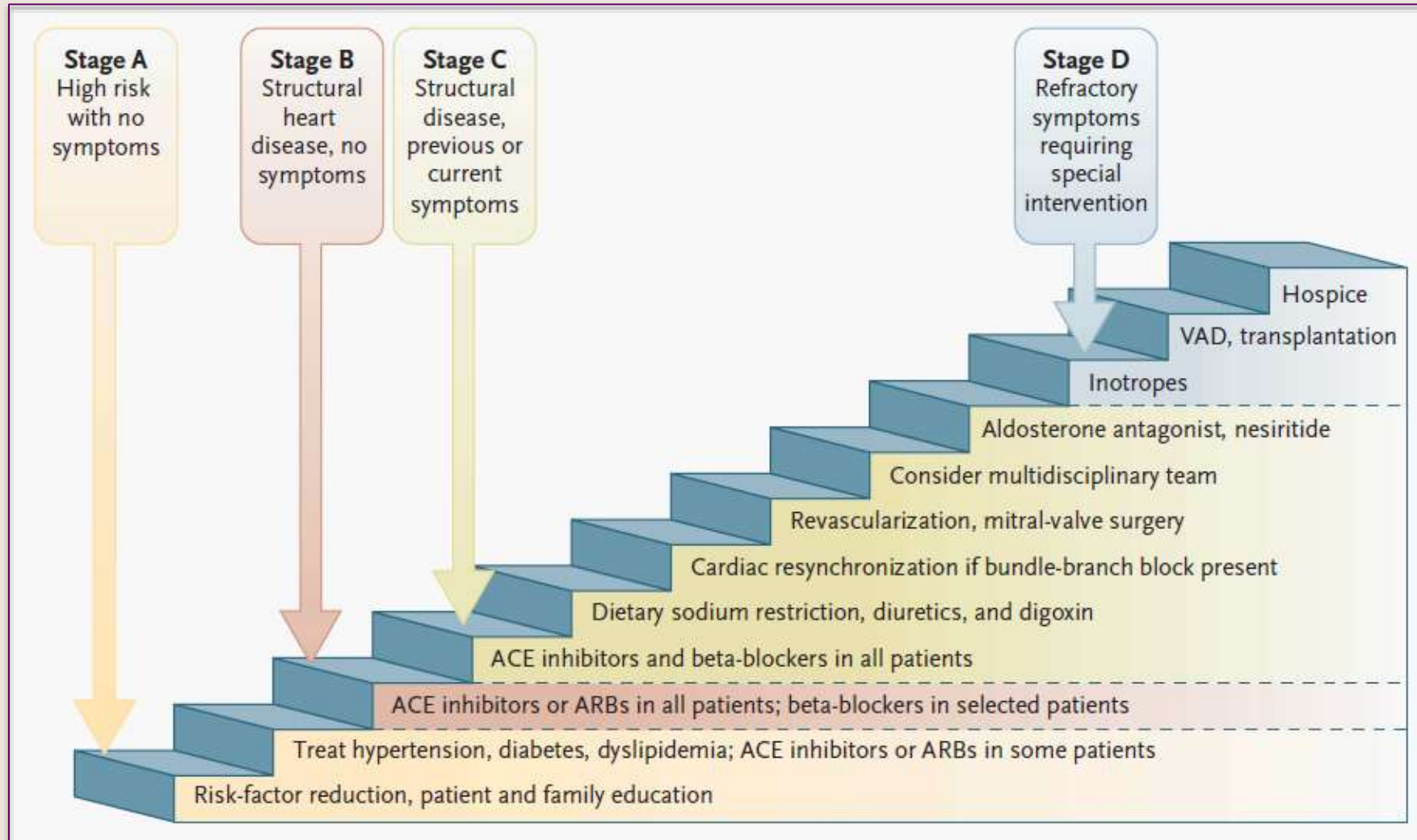
Behandeling cardiorenaal syndroom

“pomp gaat voor het filter”

Behandeling hartfalen

Behandeling hartfalen

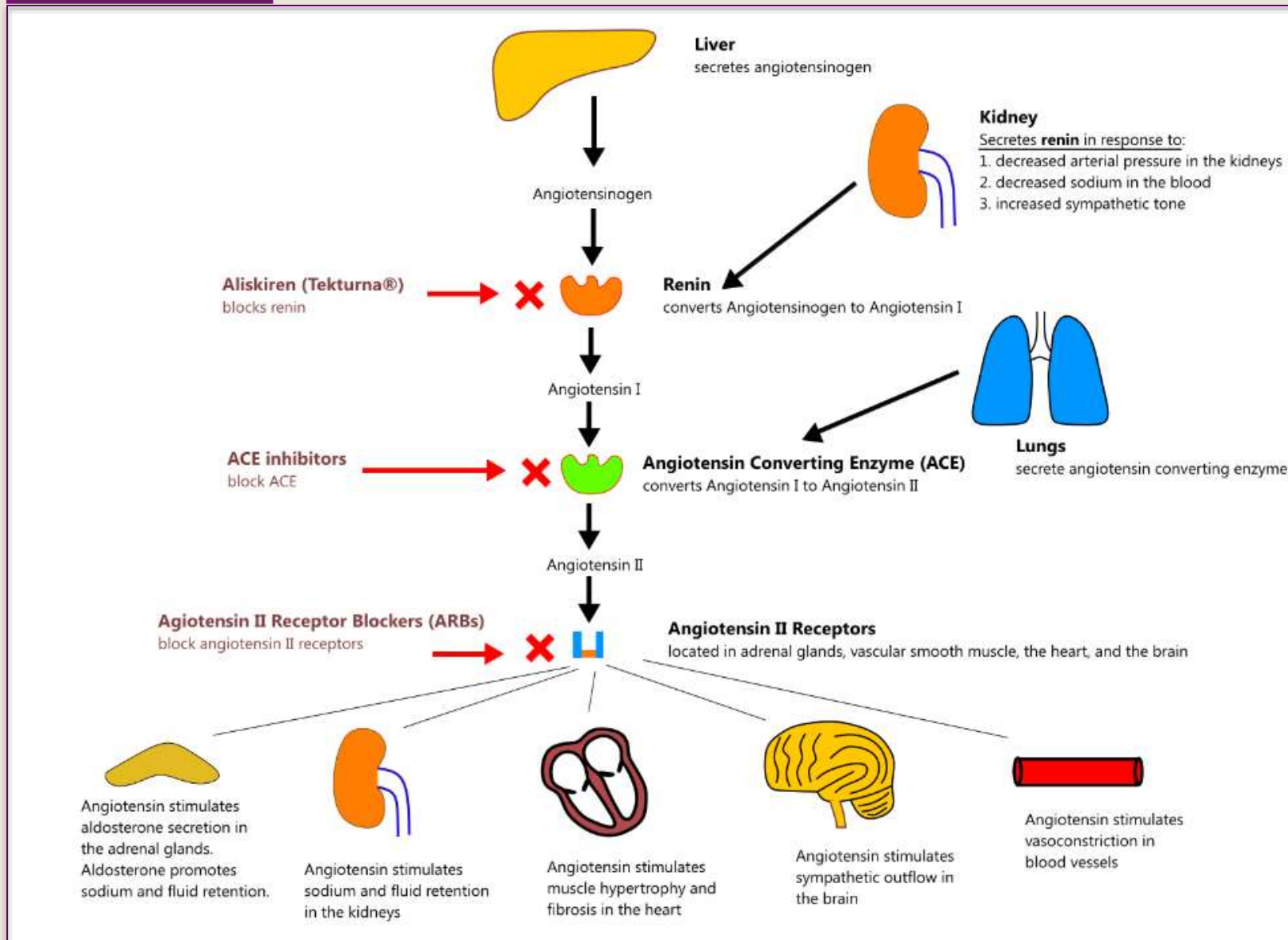

Behandeling nierfalen

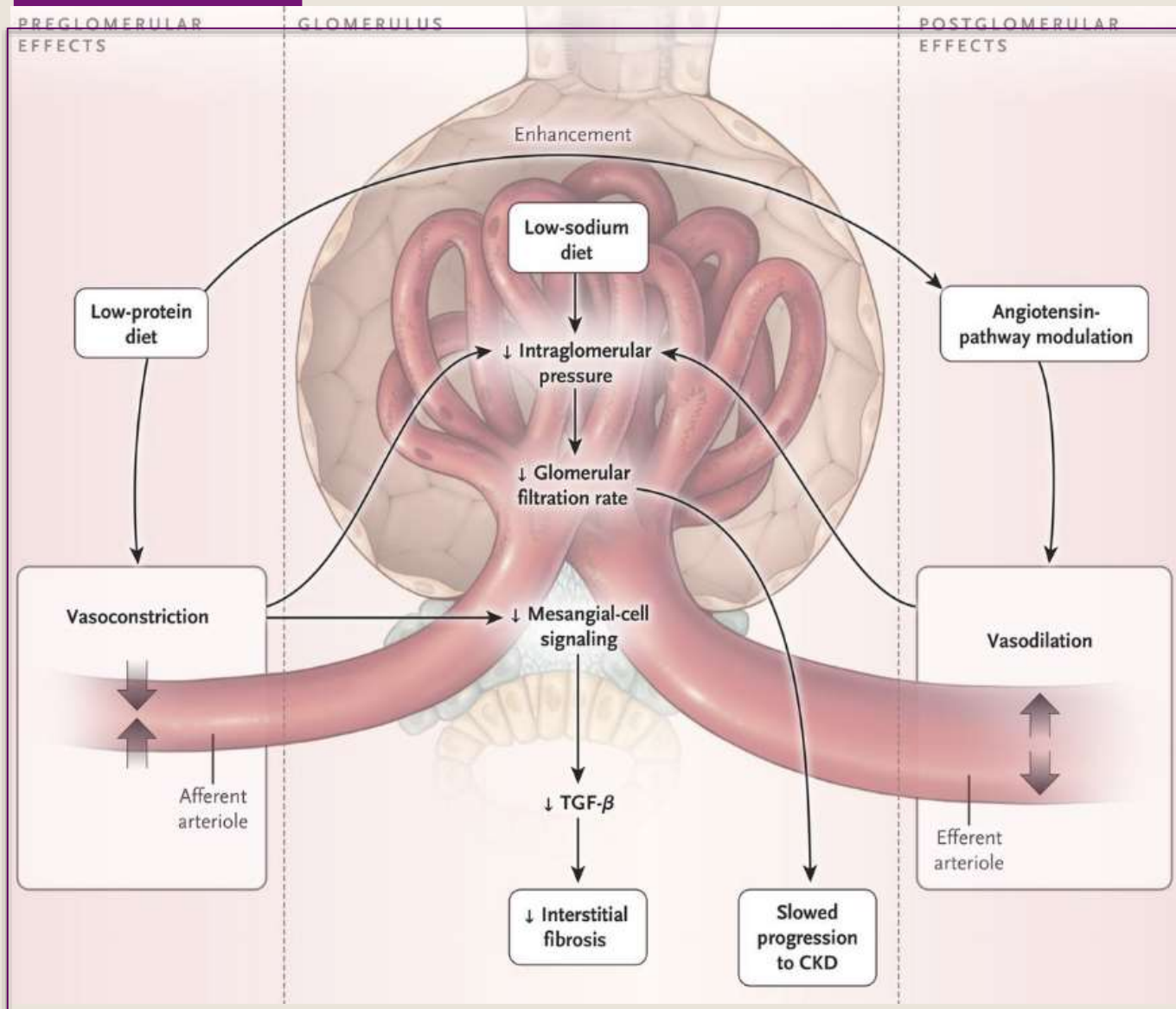
- Progressieve nierinsufficiëntie voorkomen
- Gericht op reduceren van eiwitverlies: • ACE-I en ARB • Stijging tot 20% kreatinine accepteren •
- Thiazidediuretica • (kaliumsparende diuretica)
- Daarnaast optimaliseren van bloeddruk < 130/80 mm/Hg
- DM en lipiden Voorkomen additionele nierschade

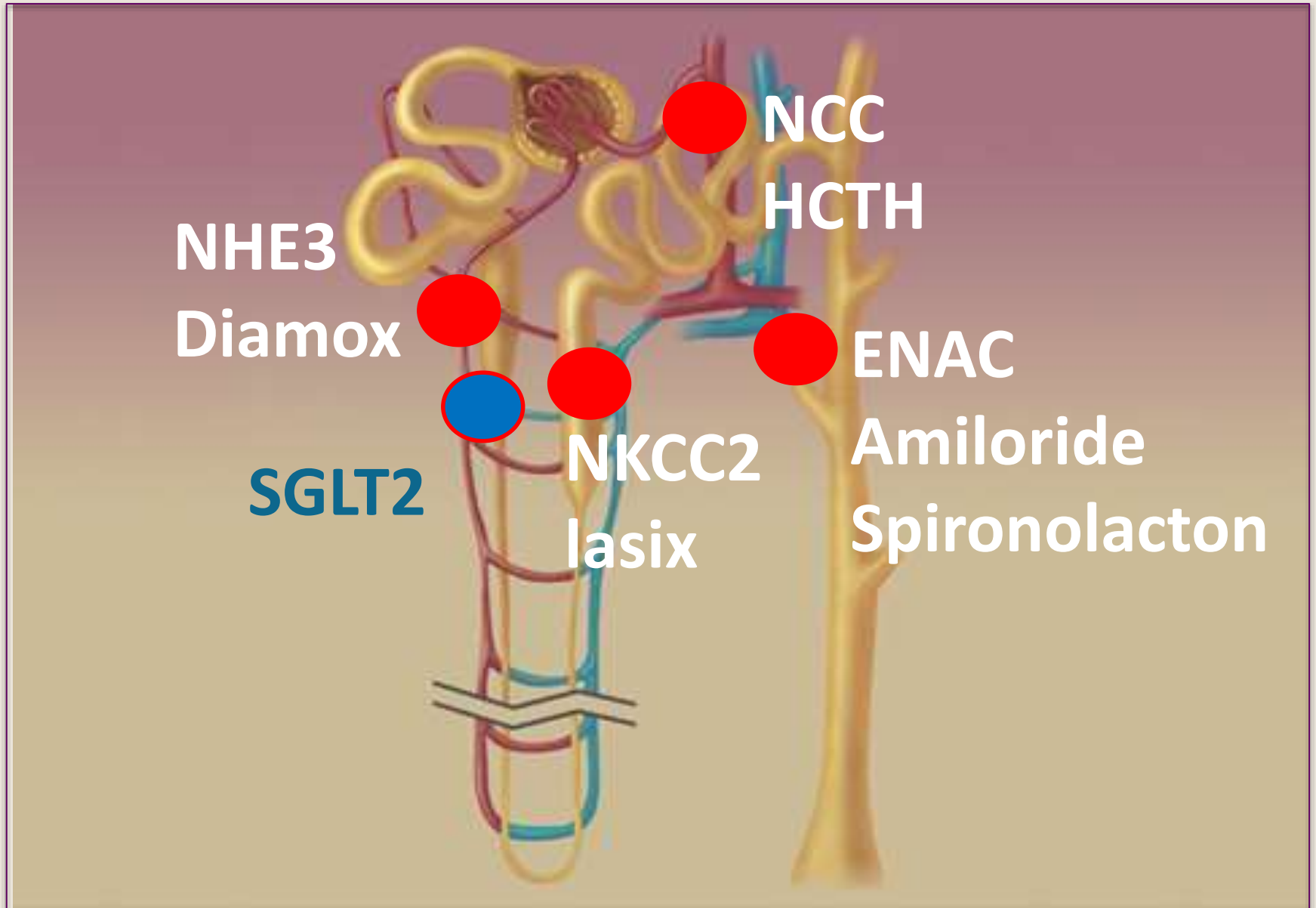

ACE remming

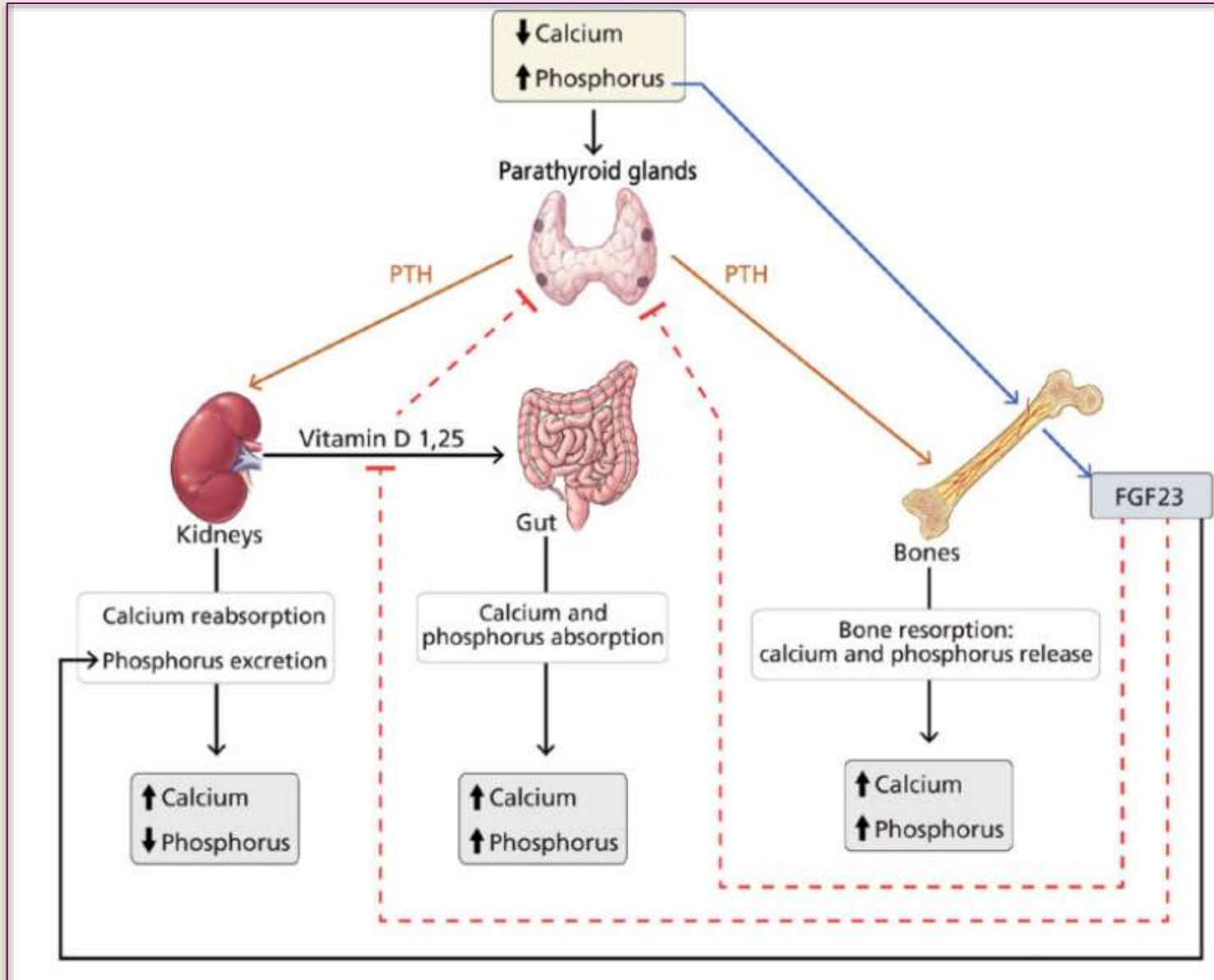

ACE remming

Calcium/fosfaat huishouding

Gevorderd nierfalen/Dialyse

Eiwitbeperking 1-1,2 g/kilo lichaamsgewicht

Zoutbeperking < 6 gram keukenzout

Vochtbeperking (800 ml + diurese)

Kaliumbeperking: Resonium, Sorbisterit, Veltassa

Fosfaatbeperking/binding: CaCarbonaat, CaAcetaat,
Renagel, Fosrenol, Velphoro, Osvaren,

Goede voedingstoestand, vitamine suppletie,
sarcopenie tegengaan

Patiënt R (2011) cardioloog

- 60 jarige man, werkt als psychiatrisch hulpverlener,
- varices, liesbreukoperatie rechts, appendectomie,
- Medicatie: Amlodipine, Ramipril,
- Verwezen naar cardioloog ivm afwijkend ECG

Reijst, A.

ID:09830871

03-NOV-2020 14:09:23

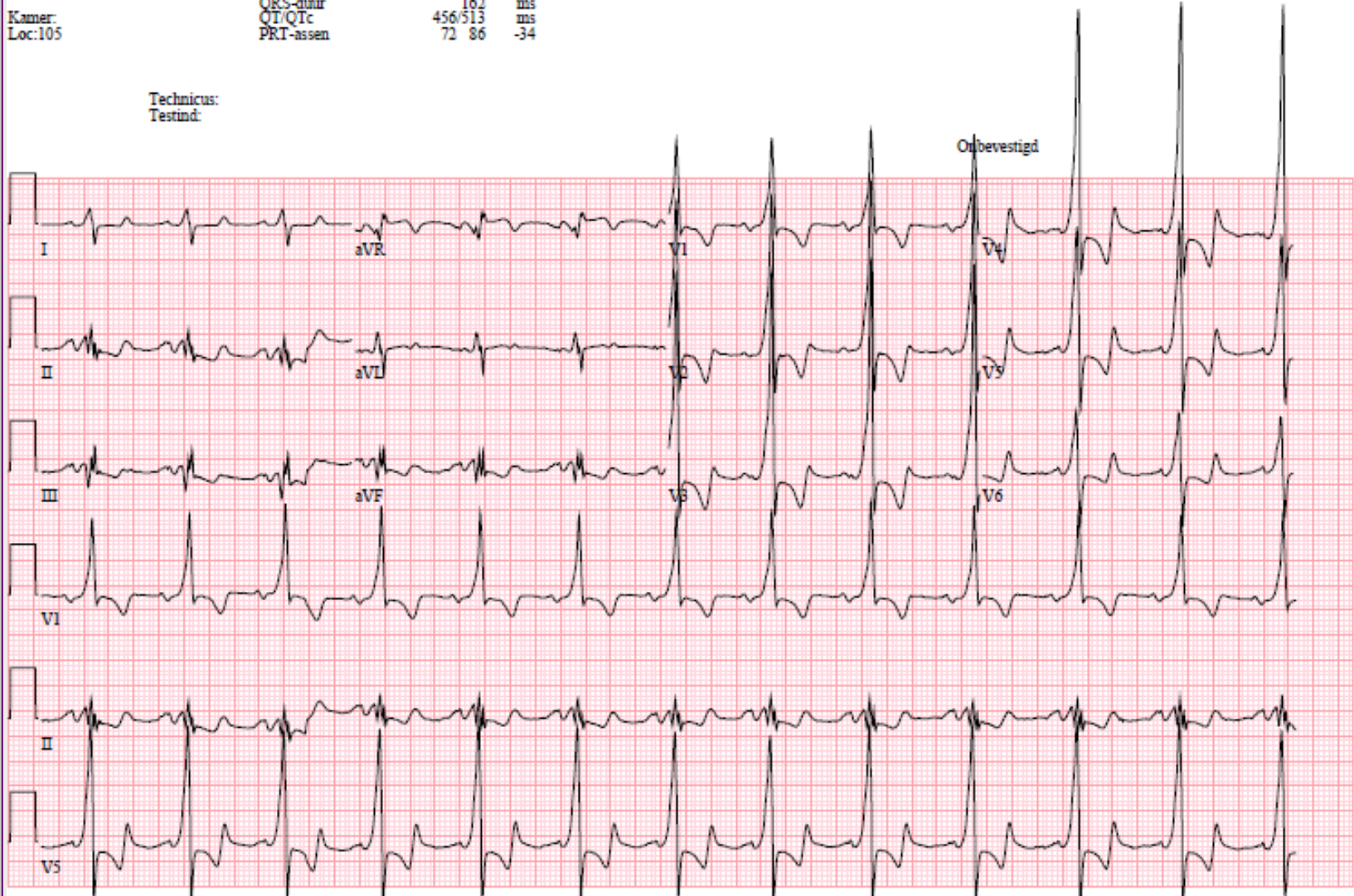
Alrijne Zorggroep-CARP ROUTINE-OPVRAAG

08-MEI-1949 (71 jr)
Man Onbekend

Vent. frequentie	76	bpm
PR-interval	132	ms
QRS-duur	162	ms
QT/QTc	456/513	ms
PRT-assen	72 86	-34

Kamer:
Loc:105

Technicus:
Testind:

Bloeddruk 140/90 mm/Hg

LO: geen tekenen hartfalen

Goede nierfunctie, wel enige proteïnurie

Echo Cor:

goede LV functie, linkerventrikelhypertrofie, overig geen afwijkingen.

Retour huisarts met adviezen

Verwezen ivm verminderde nierfunctie, proteïnurie

Anamnese: geen specifieke klachten.

Medicatie: ramipril 10mg, amlodipine 10mg

Lichamelijk onderzoek:

Gewicht 84kg, bloeddruk 150/100 mmHg. Geen oedeem.

patiënt R, nefroloog (2015)

Laboratoriumonderzoek: Hb 10, kreatinine 181, ureum 9, MDRD 33, normale elektrolyten, calcium 2.4, fosfaat 1.1, bic 23 glucose 6, albumine 43, PTH 22, vit D 27

Urineonderzoek: totaal eiwit 1,4 g/L. Geen sedimentsafwijkingen.

Echo nieren: nieren 11,4 cm, verminderde mergschors differentiatie.

Conclusie:

Stadium G3b A3 nierinsufficiëntie bij een hypertensieve nefropathie

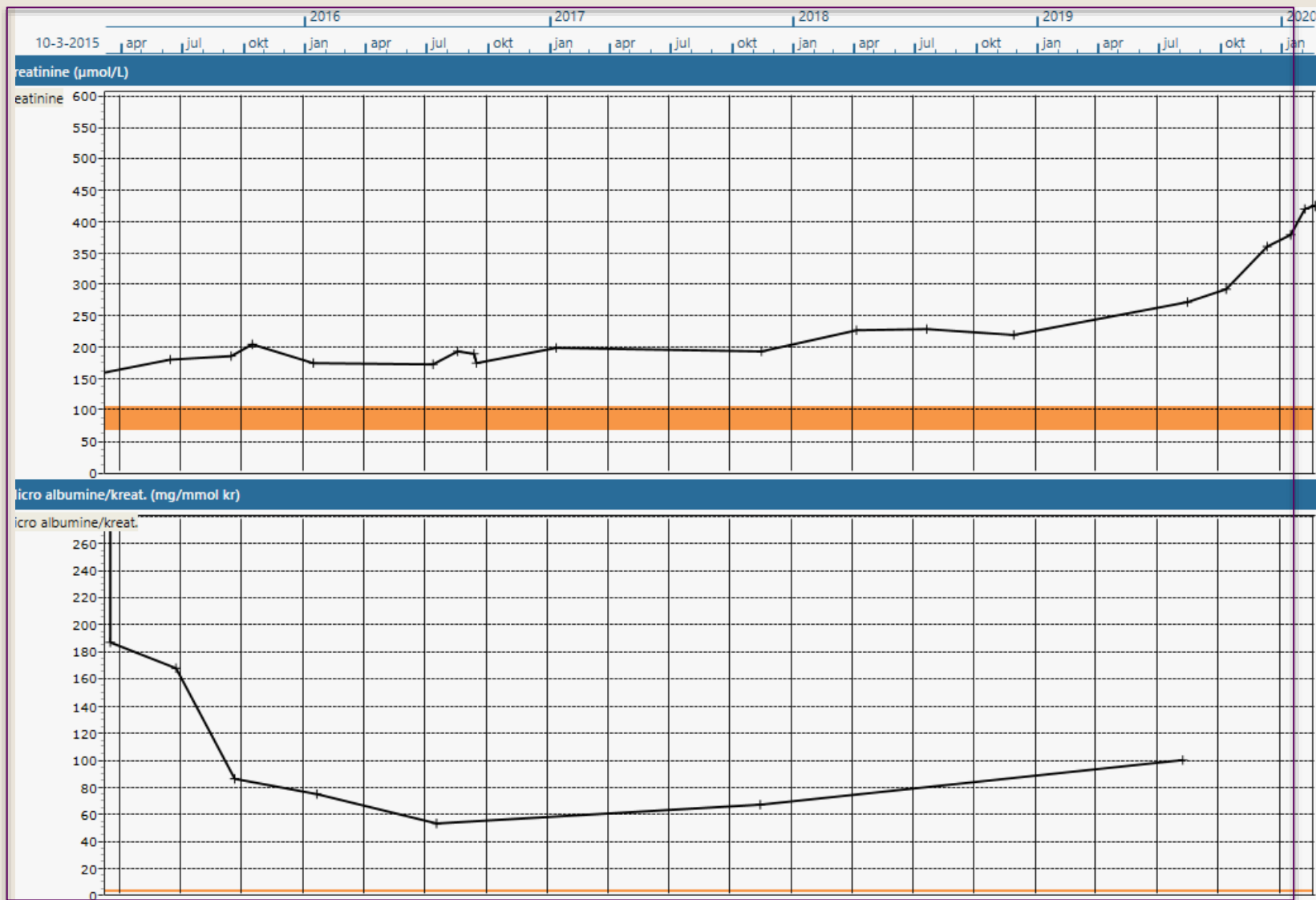
Hypertensie, onvoldoende gereguleerd

Beleid:

Start Exforge (Amlodipine/ARB/HCTH)

Zoutbeperking, diëtist

patiënt R, nefroloog (2015)

patiënt R, nefroloog (2020)

- CKD stadium G4 A3 bij nefrosclerose/ HT
- Patiënt geeft duidelijk aan geen niertx te willen
- Zou het liefste HD willen, shunt geplaatst

- Medicatie
- Amlodipine tablet 10mg; oraal
- Bumetanide tablet 1mg; oraal
- Sevelameer tablet fo 800mg (hcl);
- Alfacalcidol capsule 0,25ug; oraal;
- Vitamine d
- Allopurinol/Colchicine

- Sinds dagen toename dyspnoe, nu zuurstof afhankelijk
- RR 113/60 mm/Hg, crepitaties mid thoracaal, oedemen

Echo cor:

Gedilateerde LV met matige functie. Gedilateerd LA. Diastolische dysfunctie graad 2-3. Matige MI en TI. Pulmonale hypertensie, redelijke collaps VCI. Pleuravocht.

Antihypertensiva stop, bumetanide pomp,
dobutamine medicatie acuut coronair syndroom
(ACS)

Analyse naar ACS, geen aanwijzingen hiervoor:
cardiorenale syndroom

Gezien onvoldoende verbetering op bumetanide
Start chronische intermitterende hemodialyse

Conclusies: cardiorenaal syndroom

- Zowel behandeling voor hart en nierfalen waarbij behandelingen elkaar overlappen
- Pomp gaat voor de filter
- Bloeddruk behandeling/ACE remming
- Dieetmaatregelen
- Doel behandeling om verslechtering te vertragen

College Cardiorenaal syndroom

Alrijne
ziekenhuis

Nils van der Lubbe, internist-nefroloog

Brechje van Adrichem, diëtiste